Universal Declaration of Human Rights (UDHR) on Bantawa Rai Language

भाराक मनाचिआ तोक्मायु दुमचिओ यङलाफेक १९४८

बुदुम

हेन्खामादाओ मनाच्यो कोङदुम साया, नुतोक्मा खोन्कि ङाप्मा अरन्मिनओ तोक्मायुचिओ सायाचोङ निम्पाङ नुतुङ, नुतोक खोन्कि साबेङला अभेन लिओसा,

मनाच्या तोक्मायुचि रोङमा खोन्कि इनङ मान्पाक्दामाआ लोइसुओ दुम मनाच्यो अचु सिन्मायुङे रोङ वान्ति टाङरुङबातओ काचिचि मलिसाओरा खोन्कि मनाचि साङकोछे कमा मान्कात्माङ आप्पिओ मिन्मा खोन्कि कोङदाओ दुम चेप्मा तोक्मादुम भाराक मनाचिओ टोक्पो मिचिनङ युङयाङओसा,

मनाआ मना युन्मा खोन्कि टिम्मा काचिओ अफिन भाराक देङदाओ काचि निकि हाङछामिखालोङ मुमा मनाचि रक्साक्वा काचि मुमान्मेत्दामाचि दुमसेङको हाङहोनकोपकाचिदाङका मनाच्या तोक्मायुचि रात्मा दोत्ओसा,

हाङहोनचिदा यावाकाप पोन्मादोत्ओसा,

सङ्युक्त रास्ट्र सङ्घदाओ हाङछामिच्या बडापत्रदा मनाच्यो चुक्लो तोक्मायुचि खोन्कि मनाओ सायाएनान दुवाछा कि मेच्छामाचिओ तोङओ तोक्मायुचि यङमेत मुसा भाराक नुतुङएनान साम्दङओ नुलोक खोन्कि हङमाचङमाओ नुलोक मुमा टोक्पो मिचिनङ सावा युङसाओसा,

सालुम्सङ हाङहोनचिआ सङ्युक्त रास्ट्र सङ्घएनानओ फामादा मनाओ तोक्मायुचि खोन्कि मनाओ नुतुङ तोक्माकि हेन्खामाभेप्लो नुलोक मुमा, मोसो अनुदुमचिदा काङमा खोन्कि सावापोन्मा नुसावा मुमालिसाओसा खोन्कि ओको तोक्मायु कि नुतुङ भाराक तोक्मानिम्पाङ अक्ह्वा दुमतोङमा दुम अछङ लियाङओसा,

महासभाआ भाराक हाङछामि खोन्कि भाराक हाङहोनच्या तोक्मा लिओ अक्ताक भाराकओ अछङदुमओ दुमदा ओको मनाआ तोक्मायुओ हेन्खामाभेप्लो यङलाफेक यङमुओ युङयाङ खोन्कि ओको तात्मालाप्मा निम्पाङ भाराक मना खोन्कि साप्तेनओ भाराक मनाकोपआ ओको यङलाफेक मिन्मादा युङमाकि चिन्मायु कि चिन्मालामओ दुमदाङका ओ तोक्मायु खोन्कि नुतुङचिओ सावा पोन्मा, हाङहोन खोन्कि निहाङहोनतारि, सालुम्सङ हाङहोनओ हाङछामिचिदा, खोचिओ फेकुप खोन्कि फेकुपतोकभेन्दा मो तोक्मायुचिओ सावालोङमा कि काङमा मुमा सावा युङ नि मिन्मासावा पाक्मा लिसाओ युङयाङ ।

खिप १

भाराक मनाचि सावालोङ कि तोक्मायुओ सावादा मपुकहिदा नुतोकपोक कि अकहामओ मयुङ । खोचि खारु खोन्कि सिन्पोकएनान मताओ युङ खोन्कि अकछादाङका निमनाचिदा दक्छाबुवावान्ति याङमाचि मदोत ।

खिप २

रिमि, कात्मा, पामा, यङ, साम्दङ, हाङकाचिमिन्मा, हाङहोन माआङओ साप्तेनओ मुइमा, खावा, पुक्खा कि निदुमओ द्याकोछे सावा वाको खाउओछे दुमदा द्याकोनुछे नङछिन मान्मुमाङ भाराक मनानिम्पाङ ओको यङलाफेकदा मछाप्याङओ तोक्मु कि नुतोकओ तोक्मायु युङ । ओचिएनान हाङकाचि, काचिकोम माआङलो निहाङहोन कि कोपएनान मचोकओ मना, खाउ नुछे नुतोक, रात्ताओ, हाङपि मात्दङओ माआङलो निमनाओ हाङसावादाङका योन्ताओ हाङहोन नि वाको खाउनुछे भेन्दुमदा धानिह्युनि मुमा अलिनिन ।

खिप ३

भाराक मना निम्पाङ हङमा नुतोक कि रात्माओ तोक्मायु तोक्मा लिओ युङ ।

खिप ४

साङछे छमायुङमा कि रिम्मायुङमा अलिनिन । द्याकोछे छमा रिम्माओ खिइन भारावान्ति चिन्माखान्मा लिसायुङसा

किरात राई यायोक्खा तथा संस्कृति उत्थान प्रतिष्ठान
सचिव : 1 भीषण राई
06219196

खिप ५

साङछे ढात्मा, रिम्मा, सायाधान्मा, अअत्पा लिलो मुमा कि तुक्लो मुमा अलिनिन ।

खिप ६

भाराकदाओ दुमसेङओ चोप्खालाा भाराक मना निम्पाङ मनाआ तोक्तुओ भाराक तोक्मा पमा काचि लि ।

खिप ७

भाराक मनाचि धानाह्युना मान्मुमाङ दुमसेङओ मकदा अक्निह्वा ममु खोन्कि दुमसेङओ दुमदा भाराकनिम्पाङ अक्निह्वा याङमाचि मलि । भाराक मनाचि ओको यङलाफेकओ रोङमा कि निदुम खाउकोछे धानाह्युना कि खाउकोछे धानाह्युना कामु अलातदा दुमसेङओ अक्निह्वा रात्मातोक्मा तोक्मायु तोक्मा लि ।

खिप ८

भाराक मनाचि हाङहोनय कि दुमसेङदाङका पमा लिसाओ तोक्मायुचि कारोङ काचिचिओ अलात रसावा छेछेखिमदाङका नुलोक लिमातोक्मा तोक्मायु युङ ।

खिप ९

साङ निम्पाङछे रिकोङमिनआ लाप्मा, छेक्मा कि हाङहोनदाङका रमालोन्मा अलिनिन ।

खिप १०

भाराक मनाचि निम्पाङ खोचिओ अचुनङदा पाक्मायङओ दुमसेङरोङनङ कि खोसोओ तोक्मायु कि मुमायु चोप्मा लि हिदा नुतोक कि रसावा छेछेखिमदा अक्निह्वा धानिह्युनि मान्मुमाङ कि भाराकदाङ यायोक्यङ मुमा तोक्मा लि ।

खिप ११

१. दुमसेङ फिन्मा लिकि नङ वाराओ भाराक मनानिम्पाङ भाराकदा यायोक्यङ मुमा लि हिा आप्पिओ रात्मान्चिन निकि चाहा मलिओ अयोत्चि पाक्मा कि दुमसेङ ओन्सा काचिकापोप मान्दातओन नङमान्रङओ लिमा तोक्मायु तोक्मा लि ।

२. खाउ मनानिम्पाङ काचि मुमालिओ बेन हाङहोन कि निहाङहोनओ दुमसेङआ काचि पोप्ताओ मान्दात्ओ काचिनिम्पाङ म्वाको काचि कामु साङ निम्पाङछे रिम्मादोत्ओ खाङमुमाकि रिम्मा अलिनिन, खोन्कि रिम्मा लिओ काचि मुमालिओ बेन तोक्मालिओ रिम्माचोङलो रिम्माछे अलिनिन ।

खिप १२

साङकोछे कुमदुम, खिम्पाङ, खिम कि तुङमा रिकोङमिन कि दुमसेङखिआ टिम्मा अलिनिन । खोन्कि खोसो साया कि नुनङदाछे दुमसेङदा खिलो छुकपाक्मा अनुनिन । भाराक मनाचि निम्पाङ म्वाको टिम्मा कि छुक पाक्मा अलात दुमसेङमिदुमदाङका रात्मा तोक्मा तोक्मायु तोक्मा लि ।

खिप १३

१. भाराक मनाचि निम्पाङ आप्पिओ हाङहोनहुत्दा कोन्माथाङमा खोन्कि युङमा तोक्मा नुतोक तोक्मायु तोक्मा लि ।

२. भाराक मनाचि निम्पाङ आप्पिओ हाङहोन खोन्कि युङालाराओ हाङहोन छित्मा तोक्मा खोन्कि आप्पिओ हाङहोन लामातामा तोक्मा तोक्मायु युङ ।

खिप १४

१. भाराक मनाचि निम्पाङ टिम्मा खोन्कि रिम्मादाङका रात्मा खाउ हाङहोनदाछे युङसि खात्मा तोक्मायु युङ ।

२. निहाङकाचिओ हेवा खोन्कि सङ्युक्त रास्ट्रसंघओ मिचितुप खोन्कि तायालाम अलातओ कचिचिदाङका नुच्छ्या मलोन्ताओ दुमचिदालो ओको तोक्मायु याङमातोक्मा अलिनिन ।

खिप १५

१. झाराक मनाचि निम्पाङ हाङहोनकातओ तोक्मायु युङ ।

२. साङ निम्पाङछे रिकोङमिन्आ खोसो हाङहोनकातदाङका लोन्माखान्मा अनुननि, नालो साङछे हाङहोनकात लेन्मा तोक्मायुदाङका लोन्माखान्मा दुम अयुङनिन ।

खिप १६

१. दोङ मताओ दुवाछ्या मेच्छाछ्या निम्पाङ रिमि, हाङहोनकोत कि साम्दङदा मान्कङमाङ सायाकाम्मा मुमाकि खिम्पाङ युङमा तोक्मायु युङ । खोचि निम्पाङ सायाकाम्माओ बेन, सायाकाम्साकि खिम्पाङ तुङमा लियाङओ बेन खोन्कि सायारेक्माओ बेन अक्नित्वा तोक्मायुचि तोक्मा मलि ।

२. सायाकाकाम दुवाछ्या खोन्कि मेच्छाछ्या हवाङसोङे नुतोक खोन्कि झाराक दुमतोङमादा ओन सायाकाम्मा लि ।

३. खिम्पाङ साप्तेनओ अनुओ खोन्कि मान्नुमाङ अनुनिनओ दुम युङयाङ । खोन्ओसा खिम्पाङआ साप्तेन खोन्कि हाङहोनदाङका रात्माला तोक्मा तोक्मायु युङ ।

खिप १७

१. झाराक मनाचि निम्पाङ आप्पि खोन्कि निमनाचिएनान तोङमाकि खाबा युङमा तोक्मायु युङ ।

२. साङ निम्पाङछे रिकोङमिन्आ खोसो खाबादाङका रमा अलिनिन ।

खिप १८

झाराक मनाचि निम्पाङ आप्पिओ मिन्मा युङमा, खारु याङमा खोन्कि साम्दङओ नुतोकओ तोक्मायु युङ । ओ दुमदा खोसा आप्पिआ छेन्तुओ साम्दङ खोन्कि मिनलाम फान्मा तोक्मा नुतोक, आप्पिओ खोन्कि निमनाचिनान तोङमाकि, झारावा कि अक्छाआ यामान मेन्मामुमा तोक्मा नुतोक, आप्पिओ साम्दङ मानेमुमा, आप्पिओ साम्दङ चिन्मा, मिनलाम यङछाम मुमा, यामानमेन्मा मुमा तोक्मा नुतोक्चि इनुइनु मछुक ।

खिप १९

झाराक मनाचि निम्पाङ कोङदुम खोन्कि छापचेपओ नुतोक तोक्मायु युङ । ओ तोक्मायुदा खान्नुलो कोङदुम लुमा, साङदाङकाछे हाप्मान्मेत्माङ यङखान कि कोङदुमचि तोक्मा, लाम्मा खोन्कि हामातोक्मा नुतोकचिछे मछुक ।

खिप २०

१. झाराक मनाचि निम्पाङ साबेङलाएनान अभुङ युङमा खोन्कि मनाकोप एम्माओ नुतोक तोक्मायु युङ ।

२. साङ निम्पाङ नुछे खाउनुछे मनाकोपदा कङमायुङमा मुमा रक्साक्वा मुमा रमा अलिनिन ।

खिप २१

१. झाराक मनाचि निम्पाङ सोलो कि कि नुतोकवा छेन्मायङचिओ बुसुमिचिदाङका आप्पिओ हाङहोनओ हाङकाचिदा वाङमा तोङमा तोक्मायु युङ ।

२. झाराक मनाचि निम्पाङ आप्पिओ हाङहोनओ मुकामि काचिदा अक्नित्वा वाङमा तोक्मा तोक्मायु युङ ।

३. हाङकाचिहाङओ हाङमुमा काचिओ अभेन हाङछामिचिओ नुकोङ लि । वाको नुकोङ बेनबेन खोन्कि मान्फिन्माङ कोप्ताओ भोटादाङका यङफान मुमा लि खोन्कि मुवाको भोटा कुम्माकि पाक्माओ वाको माआङओ म्वाको नुतोक भोटा पाक्माकाचिदाङका मुमा लि ।

खिप २२

साप्तेनओ सालुम्सङओ सावामा झाराक मनाचि निम्पाङ साप्तेनकोप रात्मालाओ तोक्मायु युङ । वात्लिङे झाराक मनाचि निम्पाङ हाङहोनओ हाङहोन सावा माआङलो निहाङहोन फामादाङका खोन्कि झाराक हाङहोनओ याकाक कि खाम्मा खोसोसो साया कि नुतोक मनासि चोङमाओ निम्पाङ मुमादोतओ छेन्बिक, साप्तेन खोन्कि सायङमिाम तोक्मायु याङमा तोक्मा लि ।

खिप २३

१. झाराक मनाचि निम्पाङ काचि मुमा, काङमिनआ काचि लाम्मा कि काचि मुमाओ निम्पाङ नुओ खोन्कि नुलोक लिओ बेन लोन्मा खोन्कि काचि मान्तोक्दामाओ दुमदा रात्माला तोक्मा तोक्मायु युङ ।

२. झाराक मनाचि निम्पाङ द्याकोछे धानात्युना मान्मुमाङ काचिओ निम्पाङ अक्निह्वा काचिसिवा तोक्मा तोक्मायु युङ ।

३. काचि कामु झाराक मना खोन्कि खोसोओ खिम्पाङओ निम्पाङ मनामिन साया ओन्सा हङमाचामा तोङमाओ निम्पाङ दोत्ओ खोन्कि नुओ काचिसिवा तोक्मा खोन्कि चाहालिनालो साप्तेनकोप रात्मालादाङका खोन्कि निकाचिदाङमा मोदा तेप्मादिमा तोक्मायु युङ ।

४. झाराक मनाचि निम्पाङ आप्पिओ नुलोकओ रात्माला निम्पङ ट्रेड युनियन होङमा खोन्कि मोदा वाङमा तोक्मा तोक्मायु युङ ।

खिप २४

झाराक मना निम्पाङ नुवाक नि सिन्मा लिओ काचि बेनकोप खोन्कि काचिसिवाएनानओ बेनहुत्दाओ मान्काचि एनान आलाङलुमा कि काचि मान्मुमाङ युङमा तोक्मा लि ।

खिप २५

१. झाराक मनाचि निम्पाङ खोसो खोन्कि खोसो खिम्पाङओ नुयाम खोन्कि नुचोङओ निम्पाङ चामायु, हुम्मायु, युङमायु खोन्कि यामरेङमाओ तोक्मायुचि कि मदोत ओन्सा साप्तेनकोपओ काचिचिएनान नुलोक हङमापोक हङमा तोक्मायु युङ । वात्लिङे मान्काचि, तुक्माखेन, मान्रदामा, अक्मा, खोक्पाखोक्मा माआङओ खोसा अरनओ निबेनचिदा खाम्मा कि याक्मा मात्दङहिदा हङमातादा समस्या लिलो रात्मालाओ तोक्मायु युङ ।

२. मामा खोन्कि छाचिओ नुलोक खाङमा खोन्कि फामायु तोक्मा तोक्मायु युङ । सायाकाम्मा लिसाकि कि मान्मिमाङ पुक्मा मलिसाओ झाराव छाचिनिम्पाङ अक्निह्वा साप्तेनकोप रात्माला याङमा तोक्मायु युङ ।

खिप २६

१. झाराक मनाचि निम्पाङ खिप्मातोक्माओ तोक्मायु युङ । चित्लोदाछे प्रारम्भिक कि आधारभुत खिप्मातोक्मा याङमान्छोन्माङ लि । प्रारम्भिक ताया देल्लिकिछे खिप्मातोक्मा दोत । प्राविधिक खोन्कि व्यवसायिक ताया झाराक निम्पाङ तोक्मारमा लि खोन्कि मोदाङका धात्लिओ ताया लो लेमासिन्माओ भेनलामदाङका झाराकचिदा मोन्तिकाङे तामालामा लिओ युङ ।

२. ताया, मनाओ मनासिओ खान्नुलो पोन्मा खोन्कि मनाओ तोक्मायु खोन्कि झाराक नुतोकको साया निम्पाङ पोन्याङसा खात्मायात्लि खान्मा लि । तायाआ झाराक हाङहोन, रिमि खोन्कि साम्दायाक मनाभुङचिदा कोङतोङमा,

आङमुमा खोन्कि यावाखेम पोन्मा खोन्कि सङ्युक्त राष्ट्र सङ्घओ साबेङला युङमायुङमा निओ सावाचि निम्पाङ बुया पाक्मा फामा लिओ युङ ।

३. आप्पिओ छाचि निम्पाङ पमा लिओ बुयाओ ताया छेन्मा तोक्मायु मामापापाचिओ लिओ युङ ।

खिप २७

१. झाराक मना निम्पाङ आप्पिओ रिमिहुप सायङमि हङमापोकदा नुतोकलोङ वाङमा, लेमासिन्मा याङमा खोन्कि अनुअनुदुमदा बुया खात्मा खोन्कि मोको याङमाओ अछङदुमचि याङमातोक्मा तोक्मायु लिओ युङ ।

२. झाराक मनाचि खोच्या अलोनअछापओ खाउछे नुछङ, छाप्सिक कि लेमक दुमदाङका तोक्मा लिसाओ सिन्तोक कि छुक्तोक नुसिचिओ रात्माला मुमा तोक्मायु लिओ युङ ।

खिप २८

झाराक मनाचि निम्पाङ ओको यङलाफेकदा छाप्मा मलिसाओ तोक्मायु कि नुतोकचि खान्नुलो तोक्मालिओ साप्तेनकोप कि निहाङहोनकोप मेत्माओ तोक्मायु लिओ युङ ।

खिप २९

१. झाराक मनाचि निम्पाङ आप्पिओ साप्तेनकोपओ निम्पाङ मुमाकाचि युङ । म्वाको साप्तेनकोपदा युङमाकि ओन मनाओ नुतोक कि खान्नुलो मनासि लोङओ दुम युङ ।

२. आप्पिओ तोक्मायु खोन्कि नुतोक याङमा लि हिदा झाराक मनाआ निमनाओ तोक्मायु खोन्क नुतोकओ नङनुमा मुमादोत खोन्कि हाङछायाक साप्तेनओ सिन्तोक, झारादाओ मेत्मा खोन्कि झाराक मनाओ लोङमाचोङमाओ निम्पाङ चाहा लिओ नुवाक दुमचि तोक्मा लियाङहिदा दुमसेङदाङका खोत्मालिओ कोमयदा युङमादोत ।

३. ओ तोक्मायु खोन्कि नुतोकचि सङ्युक्त रास्ट्र सङ्घओ तायातित खोन्कि तोक्मासिचिओ अलात लि वात्ति देत्निकिछे याङमा तोक्मा अलिनिन ।

खिप ३०

खाउ हाङहोन, छान खोन्कि मनाआ ओ यङलाफेकदा मलुवाओ तोक्मायु खोन्कि नुतोकचि नेङमा तोक्मासिआ माआङलो म्वाको खालाकओ काचि मुमा रमा वात्ति माआङओ काचि मुमा निम्पाङ यङलाफेकदा मछाप्ताओ तोक्मायु खोन्कि नुतोक्चि निम्पाङ फोन्मा रमा अलिनिन ।

(१० डिसेम्बर १९४८ दा सङ्युक्त राष्ट्र सङ्घओ महासभादाङका अछङ मुमा लिसाओ)

अनुवादः

दीपक बान्तावा, पोस्ट बक्स नं. ८९७५, इ.पि.सि. २१९९ काठमाडौँ, नेपाल, Email: bantawarai609@yahoo.com

निराजन राई, पोस्ट बक्स नं. १९१०८, काठमाडौँ नेपाल, फोनः ९७७ १ ५५३०६२४ Email: nbatas@gmail.com